

POSTANOWIENIE

26 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 26 maja 2023 r. w Warszawie,
w sprawie ze skargi B. S. o stwierdzenie niezgodności
z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu
z 16 września 2021 r., X Gz 422/21,
wydanego w sprawie z wniosku S. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
z udziałem K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. i B. S.
o wszczęcie postępowania i nałożenie grzywny w trybie art 594 k.s.h.,

1. odrzuca skargę;

**2. zasądza od uczestnika B. S. na rzecz wnioskodawcy S. sp. z
o.o. w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, tytułem kosztów
postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 stycznia 2021 r. Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu m.in. nałożył na uczestnika postępowania B. S. grzywnę w kwocie 2 000 zł na podstawie art. 594 § 1 pkt 4 k.s.h. (k. 3554, 3564 i n.).

Zażalenie uczestnika B. S. w zakresie dotyczącym powyższego rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 16 września 2021 r.

W skardze na niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia uczestnik B. S. domagał się stwierdzenia niezgodności z prawem postanowienia Sądu drugiej

instancji w zakresie, w jakim zostało oddalone jego zażalenie i orzeczono o kosztach postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.).

W pierwszym rzędzie należy wskazać, iż w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 15 października 2020 r., III PZP 4/20 - zasada prawna - Sąd Najwyższy wyjaśnił, że strona nie ma obowiązku skorzystania ze skargi nadzwyczajnej przed wniesieniem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, aczkolwiek w tej sprawie jeden z organów uprawnionych do jej wniesienia poinformował skarżącego o braku formalnych podstaw prawnych do jej wniesienia. Jednak nie było podstaw do odrzucenia skargi uczestnika wyłącznie przez wzgląd na brak skorzystania ze skargi nadzwyczajnej w celu wzruszenia skarżonego prawomocnego orzeczenia Sądu drugiej instancji (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.).

Postępowanie przed Sądami rejestrowymi obu instancji w sprawie, której dotyczy skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia toczyło się w trybie przepisów o postępowaniu nieprocesowym (zob. art. 7 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o krajowym rejestrze sądowym, jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 685).

Zgodnie z art. 519² § 1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego postanowienia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Przez postanowienie co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym rozumie się orzeczenia merytoryczne, rozstrzygające kwestie materialno-prawne, których charakter i skutki są analogiczne do wyroków (por. też art. 424¹ § 1 k.p.c., który dopuszcza tego rodzaju skargę w odniesieniu do prawomocnych wyroków, a nie także prawomocnych postanowień wydawanych w procesie). Jak stanowi art.

518 k.p.c. od postanowień sądu pierwszej instancji orzekających co do istoty sprawy przysługuje apelacja, zaś na inne postanowienia sądu pierwszej instancji przysługuje zażalenie. Nakładana na członka zarządu spółki handlowej na podstawie art. 594 § 1 k.s.h. grzywna, za niedopełnienie wskazanych w tym przepisie obowiązków, ma charakter cywilnoprawny (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CZP 62/15).

Nie ulega wątpliwości, że od zaskarżonego przez uczestnika orzeczenia Sądu drugiej instancji nie przysługiwała skarga kasacyjna, a to ze względu na treść art. 519¹ § 3 k.p.c. oraz z uwagi na brak podstaw do zakwalifikowania tego rodzaju sprawy jako wchodzącej w zakres prawa osobowego w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2017 r., V CZ 89/16). Okoliczność, że w sprawie nie przysługuje skarga kasacyjna nie oznacza automatycznie, że wydane w takiej sprawie prawomocne orzeczenie może być zaskarżone skargą na niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia. W tym wypadku konieczną przesłanką jest wydanie prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy kończącego postępowanie.

Postanowienie Sądu drugiej instancji, zważywszy na jego przedmiot, nie jest orzeczeniem co do istoty sprawy, co czyni skargę uczestnika niedopuszczalną. Przemawia za tym nie tylko okoliczność, że na postanowienie sądu pierwszej instancji w tego rodzaju sprawach przysługuje zażalenie, a nie apelacja (por. dystynkcję wynikającą z powołanego już art. 518 k.p.c.), ale przede wszystkim to, iż wydanie tego orzeczenia nastąpiło w ramach kompetencji pomocniczo-nadzorczych sądu rejestrowego dotyczących działania członków zarządu spółek handlowych (zob. uzasadnienie powołanego postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2017 r., V CZ 89/16).

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 424⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania skargowego na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 424¹² k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 8 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 i § 20

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm).

(E.C.)

[ł.n]